

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1570/2023
30.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца „Astrum Group“ доо Јагодина, ул. Кабловска бр. 64, МБ: ..., кога заступа пуномоћник Миљан Васојевић, адвокат из ..., против туженог СЗР „Alinoks“ пр АА, МБ: ..., кога заступа пуномоћник Алекса Илић, адвокат из ..., ради накнаде уговорне штете, вредност предмета спора 55.600,00 ЕУР-а, одлучијући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 8994/22 од 18.01.2023. године, у седници већа одржаној 30.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 8994/22 од 18.01.2023 године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Крагујевцу 2 П 125/2022 од 06.10.2022. године у ставу 1, обавезан је тужени да тужиоцу на име уговорне казне по Уговору о изradi линије за екструдирање лајсни од 18.08.2020. године, а због задоцњења за испуњењем уговорне обавезе, плати износ од 51.300,00 ЕУР-а у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена почев од 01.03.2022. године, као дана подношења тужбе па до исплате, у року од 8 дана. У ставу 2. обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова поступка плати износ од 363.146,00 динара, у року од 15 дана.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 8994/22 од 18.01.2023. године у ставу 1. изреке, преиначава се пресуда Привредног суда у Крагујевцу 2 П 125/2022 од 06.10.2022. године и пресуђује тако што се одбија тужбени захтев тужиоца „Astrum Group“ доо Јагодина да се обавезе тужени СЗР „Alinoks“ пр АА, да тужиоцу на име уговорне казне по Уговору о изradi линије за екструдирање лајсни од 18.08.2020. године, а због задоцњења за испуњењем уговорне обавезе, плати износ од 51.300,00 ЕУР-а у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за осам процентних поена почев од 01.03.2022. године, као дана подношења тужбе, па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде. Обавезан је тужилац да туженој на име накнаде трошкова поступка плати износ од

186.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде. Ставом 2 изреке, обавезује се тужилац да туженој на име накнаде трошкова другостепеног поступка плати износ од 164.980,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема пресуде. Допунским решењем од 29.03.2023 године обавезан је тужилац да туженом на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 149.980,00 динара у року од 8 дана од дана пријема решења.

Против пресуде Привредног апелационог суда Пж 8994/22 од 18.01.2023. године тужилац преко пуномоћника из реда адвоката је изјавио посебну ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и неуједначености судске праксе.

Врховни суд поступајући по ревизији налази да је ревизија благовремена и да је ревизија дозвољена сагласно одредби члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...са изменама) затим испитао побијану другостепену одлуку у границама прописаним чланом 408. овог закона и закључио да је ревизија тужиоца неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У ревизији се јасно не наводи које су то друге битне повреде учињене које би могле бити од утицаја на законитост и правилност побијане пресуде.

Тужилац захтевом тражи накнаду штете од туженог, по основу уговорне казне у износу од 51.300,00 ЕУР-а у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена почев од 01.03.2022. године као дана подношења тужбе до исплате.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац и тужени закључили Уговор о изради линије за екструдирање лајсни дана 18.08.2020. године и то тужилац, као наручилац посла, и тужени, као извршилац. Чланом 1. Уговора прописано је да је предмет уговора израда линије за екструдирање три врсте лајсни (фасадне угаоне лајсне, окапне лајсне и свод лајсне). Ставом 2. истог члана прописане међусобне обавезе уговарача и то наручиоца посла и извршиоца. Чланом 7. Уговора прописане су фазе и рокови испоруке и то први циклус-фаза израде је фасадна угаона лајсна, рок израде 2,5 месеци од уплате аванса. Чланом 8. прописан је други циклус-фаза израде је окапна лајсна и свод лајсне. Рок израде је 1,5 месеци од момента испоруке првог циклуса-фасаде и израде. У другој фази испоруке извршилац посла је обавезан да испоручи договорене резервне делове наведене у уговору. Чланом 10. уговорено је да вредност уговореног посла износи 12.200,00 ЕУР-а плус ПДВ по средњем курсу НБС на дан 18.08.2020. године (курс 117.5831/1Е). Према чл. 11. наручилац посла ће извршиоцу посла уплатити 50% аванса по потписивању овог уговора, а остатак до укупне вредности уговореног посла 10 дана од дана серијског пуштања у рад линије. Чланом 12. уговорено је да за сваки дан кашњења у међусобним обавезама странка која је крива за непоштовање утврђених обавеза дужна је да другој страни за сваки дан кашњења плати пенале у износу од 100,00 ЕУР-а дневно.

Првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиоца основан, са разлога што из приложеног писаног упозорења од 15.12.2020. године и од 27.08.2021. године утврђено је да је тужилац туженом указао на кашњење у испуњењу обавезе, да је инсистирао на испуњењу обавезе и истовремено саопштио туженом да тражи плаћање

уговорне казне. Првостепени суд налази да тужилац није био у обавези да приликом самог преузимања завршеног посла поново саопшти туженом да остаје при захтеву за плаћање уговорне казне, односно да су раније у време доцње учињена саопштења тужиоца туженом да тражи плаћање уговорне казне довољна, у смислу чл. 273. ст. 5. Закона о облигационим односима. Првостепени суд налази да тренутак кад поверилац прима закаснеле испуњене обавезе од стране дужника је крајњи рок кад он може да учини изјаву да задржава право на уговорну казну. Он изјаву може да учини и раније и да се сматра да је изјава пуноважно учињена. Изјава повериоца да задржава право на уговорну казну због кашњења у испуњењу неновчане обавезе од стране дужника која је, у конкретном случају, учињена пре пријема испоруке, али у време кад се дужник већ налазио у доцњи са испоруком, производи правно дејство у том смислу што је поверилац задржао право на уговорну казну и није дужан да такво саопштење понови касније при пријему закаснеле испоруке. По налажењу првостепеног суда, поверилац може изјаву о задржавању права на уговорну казну дати од момента кад је дужник пао у доцњу са испуњењем своје обавезе, па све до пријема испуњења. Даље налази да је тужилац пре пријема закаснеле испуњења писаним обавештењем учињеним туженим кад је он већ био у доцњи задржао право на уговорну казну. Првостепени суд даље налази да је неоснован приговор ништавости одредбе чл. 12. Уговора о изradi линије за екструдирање лајсни од 18.08.2020. године, коју тужени заснива на ставу да је уговорна казна превисоко одмерена и да је противно одредбама чл. 11, 12, 13, 274. и 141. Закона о облигационим односима, имајући у виду да је укупна вредност уговореног посла 12.200,00 ЕУР-а. Првостепени суд налази да нема услова за смањење износа уговорне казне, сходно одредби члана 274. Закона о облигационим односима, јер износ који тужилац тужбом потражује на име уговорне казне је последица енормног кашњења туженог са испуњењем обавезе и да уговорени износ од 100,00 ЕУР-а дневно на име уговорне казне за случај кашњења, односно на укупно уговорену вредност посла од 12.200,00 ЕУР-а није превисоко одмерен.

На основу свега изложеног, првостепени суд налази да су испуњени услови из чл. 270, 271, 272. став 2, 273. став 4, 274. и члана 395. Закона о облигационим односима да се усвоји затев тужиоца, досуди уговорна казна и на досуђени износ уговорне казне, досуди затезна камата, у смислу члана 277. став 1. Закона о облигационим односима, у вези са чланом 324. Закона о облигационим односима и чланом 3. став 1. Закона о парничном поступку.

Према оцени другостепеног суда, закључак првостепеног суда на основу утврђених чињеница не може се прихватити као правилан.

Другостепени суд позивајући се на одредбе чл. 270. и 273. Закона о облигационим односима и полазећи од утврђеног чињеничног стања налази да у конкретном случају тужилац није приликом примопредаје констатовао да задржава право на уговорну казну, због чега нема право да наплату казне остварује у судском поступку. Тужилац је изгубио право на уговорну казну, јер је примио испуњење обавезе, а није без одлагања саопштио дужнику да задржава своје право на уговорну казну сходно одредби члана 273. став 5. Закона о облигационим односима, те је на основу изложеног, преиначио првостепену пресуду и одбио захтев тужиоца.

Према оцени Врховног суда, побијана другостепена пресуда је донета правилном применом материјалног права.

Одредбом члана 270. Закона о облигационим односима, став 1. прописано је да поверилац и дужник могу уговорити да ће дужник платити повериоцу одређен новчани износ или прибавити неку материјалну корист, ако не испуни своју обавезу или закасни са њеним испуњењем (уговорна казна). Ставом 2. истог члана прописано је ако шта друго не произлази из уговора, сматра се да је казна уговорена за случај да дужник задоцни са испуњењем. Одредбом члана 273. Закона о облигационим односима став. 3. и 4. прописано је а кад је казна уговорена за случај да дужник задоцни са испуњењем, поверилац има право захтевати испуњење обавезе и уговорну казну. Ставом 5. истог члана прописано је поверилац не може захтевати уговорну казну због задоцњења ако је примио испуњење обавезе, а није без одлагања саопштио дужнику да задржава своје право на уговорну казну.

Из записника о примопредаји линије за екструдирање лајсни од 21.12.2021. године (други циклус испоруке делова за машину) који је сачињен и потписан од стране тужиоца и два сведока, није констатовано да тужилац задржава право на уговорну казну, што је битан услов за остваривање тог права. Дописом од 22.12.2021 године, који је тужилац упутио туженом, наводи се да је 21.12.2021 године, дошло до целокупног испуњења уговорене обавезе по уговору од 18.08. 2020 године, али се због неблаговременог извршења саопштава у складу са уговором право на уговорени казну и позива дужник – тужени да плати у року од 15 дана износ од 55.600,00 еура.

Имајући у виду цитиране одредбу чл. 273. став 5. Закона о облигационим односима, јасно се може закључити да поверилац уколико претендује на уговорну казну, обавештење- саопштење, да захтева плаћање уговорне казне мора учинити, на јасан и недвосмислен начин дужнику, приликом примопредаје радова у супротном губи то право.

Ревидент истиче да је указивао током доцње дужнику-туженом, да задржава право на уговорну и да га је позвао да плати уговорну казну и сматра да није изгубио право на судску заштиту. С обзиром да је у поступку утврђено да тужилац то није учинио приликом примопредаје, у том случају саопштавања о задржавању права на уговорну казну, која су упућена пре или после примопредаје, не дају право повериоцу да то право оствари у судском поступку.

Према, томе, Врховни су налази да је правилно другостепени суд закључио да је тужилац изгубио право на уговорну казну, јер је примио испуњење обавезе, а није без одлагања саопштио дужнику да задржава своје право на уговорну казну, сагласно одредби члана 273. став 5. Закона о облигационим односима.

То су разлози на основу којих је ревизија тужиоца одбијена и на основу члана 414. Закона о парничном поступку, одлучено као у изреци.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић